EESC info
European Economic and Social Committee
A bridge between Europe and organised civil society

December 2023 | PL

„The Grassroots View” – sezon 4, odcinek 3 „COP28: czy w Dubaju uda si? znale?? potrzebne rozwi?zania?”

Witamy w „The Grassroots View”, podcaście Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Ten odcinek został poświęcony tematyce konferencji COP28 w Dubaju, na której uczestnicy z całego świata roztrząsają palącą kwestię zmiany klimatu. Gościmy dzisiaj wnikliwych komentatorów: dziennikarkę zajmującą się sprawami klimatu **Annę Gumbau**, delegatkę młodzieżową **Diandrę Ní Bhuachallę**, założyciela i dyrektora generalnego Sustainable Public Affairs **Willema Vriesendorpa** oraz **Jule Könneke** z Niemieckiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i Bezpieczeństwa.

Zaczynamy od wysłuchania Anny Gumbau, która komentuje kontrowersyjny wybór Dubaju na miejsce konferencji oraz omawia stojące przed dziennikarzami wyzwania związane z relacjonowaniem tak istotnych wydarzeń. Diandra Ní Bhuachalla wyjaśnia pilną potrzebę wysłuchania głosu młodzieży podczas debat nad klimatem i dzieli się z nami nadziejami na opracowanie traktatu o nierozprzestrzenianiu paliw kopalnych. Willem Vriesendorp podkreśla, że przedsiębiorstwa muszą odgrywać wiodącą rolę w dziedzinie zrównoważonego rozwoju, a Jule Könneke analizuje aspekty polityki klimatycznej związane z bezpieczeństwem i rolę społeczeństwa obywatelskiego. (tk)

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN

- DE
- ET
- FR
- EL
- GA
- HR
- IT
- LV
- LT
- HU
- MT
- NL
- PT
- FI
- RO
- SK
- SL
- SV

Available Languages:

ES | BG | CS | DA | EN | DE | ET | FR | EL | GA | HR | IT | LV | LT | HU | MT
NL | PL | PT | FI | RO | SK | SL | SV

ARTYKU? WST?PNY

Edytorial

Drogie Czytelniczki, Drodzy Czytelnicy!

Zbliża się koniec 2023 r., chciałbym zatem zatrzymać się na chwilę nad najważniejszymi tegorocznymi osiągnięciami naszego Komitetu.

Kiedy w kwietniu obejmowałem stanowisko, zobowiązałem się uczynić **EKES bardziej inkluzywną i otwartą platformą**, za pośrednictwem której Europejczycy, zwłaszcza **młodzi**, mogą wyrażać obawy i opinie. Z dumą stwierdzam, że EKES poczynił ogromne postępy i jest obecnie pierwszą instytucją UE, która wprowadziła test wpływu polityki UE na młodzież. Oznacza to, że młodzi ludzie będą włączani w nasz proces opiniotwórczy, aby dzielić się poglądami na kluczowe tematy dla ich przyszłości, takie jak światy wirtualne, gospodarka i demokracja. Grupa EKES-u ds. młodzieży będzie ściśle monitorować te działania i propagować inicjatywy dotyczące młodzieży w Komitecie.

Ogłosiliśmy apel o przyjęcie **Europejskiego Niebieskiego Ładu**, czyli kompleksowej strategii wodnej UE. Jest to kwestia, którą wspólnie promowaliśmy, tak aby stała się priorytetem politycznym kolejnej Komisji Europejskiej. Wierzę, że stworzyliśmy korzystną dynamikę i musimy ją utrzymać. Wobec nasilających się susz, powodzi i upałów Europejski Niebieski Ład pojawia się w kluczowym momencie. Europa pilnie potrzebuje odrębnej i przekrojowej strategii gospodarowania wodą – nie ma czasu do stracenia.

Europa znalazła się w nowej sytuacji geopolitycznej i – jak stwierdziła przewodnicząca Ursula von der Leyen – musimy odpowiedzieć na wezwanie historii. Jestem głęboko przekonany, że kraje kandydujące do UE wymagają konkretnych działań. EKES realizuje swoją rolę, przecierając szlaki i stopniowo integrując kraje kandydujące do UE. Uruchomiliśmy inicjatywę dotyczącą **członków kandydujących z krajów objętych procesem rozszerzenia**. Oznacza to, że od 2024 r. przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego z krajów kandydujących do UE włączą się do naszych prac doradczych. Miałem okazję porozmawiać ze społeczeństwem obywatelskim – z regionu Bałkanów Zachodnich podczas Forum Społeczeństwa Obywatelskiego w Salonikach oraz z Ukrainy podczas mojej ostatniej wizyty w Kijowie. Moje przesłanie było jasne: **EKES jest wiarygodnym partnerem wywiązującym się z zobowiązań**. Jestem przekonany, że jest to właściwa droga.

To tylko niektóre z najważniejszych wydarzeń w 2023 r. Pragnę przypomnieć, że osiągnięcia te nie byłyby możliwe bez wspólnych wysiłków całej instytucji, naszych członków i pracowników. Chciałbym podziękować wszystkim za determinację i zaangażowanie w nagłaśnianie opinii społeczeństwa obywatelskiego.

Wraz z początkiem nowego roku rozpocznie się belgijska prezydencja w Radzie UE. Chciałbym przede wszystkim podziękować hiszpańskim kolegom za ciężką pracę i zaangażowanie w całym okresie przewodnictwa w Radzie UE. Z niecierpliwością czekam na współpracę z prezydencją belgijską.

Życzę wszystkim świątecznego nastroju i mam nadzieję na dalszą owocną pracę w przyszłym roku.

Oliver Röpke

Przewodniczący EKES-u

DO ODNOTOWANIA

13–14 grudnia 2023 r., Bruksela

Sesja plenarna EKES-u

15 grudnia 2023 r., Bruksela

Jak wspierać wdrażanie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE?

18 grudnia 2023 r., Bruksela

Przyszłość gospodarki UE w 2024 r.

W PUNKT

W naszej rubryce „W punkt” gościmy Diandrę Ní Bhuachallę, delegatkę młodzieży z ramienia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EKES) na szczyt COP w 2023 i 2024 r.

Diandra Ní Bhuachalla reprezentuje młodzież na COP28 i COP29 z ramienia EKES-u. Jest również globalną ambasadorką przyszłych pokoleń z ramienia Biura Komisarza Walii ds. Przyszłych Pokoleń i Fundacji na rzecz Przyszłości. Należy też do młodzieżowej i studenckiej sieci UNESCO w ramach celu zrównoważonego rozwoju nr 4. Jest także stypendystką utworzonej przez Chatham House wspólnoty Common Futures Conversations. Diandra była delegatką Irlandii ds. młodzieży w ONZ w latach 2021–2022. Obecnie współpracuje z Irlandzką Krajową Radą Młodzieży, koordynując program młodzieżowych delegatów ONZ, a także młodzieżowych delegatów ds. klimatu. Od 12 lat zajmuje się rzecznictwem na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Skupia się na równouprawnieniu płci, wysokiej jakości edukacji, sprawiedliwości klimatycznej oraz pokoju i bezpieczeństwie. Diandra ma licencjat z politologii (z wyróżnieniem) i ze studiów prawniczych (LLB). Uzyskała też tytuł magistra międzynarodowej polityki publicznej i dyplomacji na University College Cork.

„JE?ELI OSTATNIE KL?SKI KLIMATYCZNE NIE PRZEKONAJ? NAS DO ZAWARCIA POROZUMIENIA PODCZAS COP28, TO CO B? DZIE WYSTARCZAJ?CYM ARGUMENTEM?”

Jako młoda delegatka biorąca po raz pierwszy udział w COP staram się zachować otwarty umysł i pewną dozę naiwnego optymizmu. W tym tygodniu światowe temperatury wzrosły o ponad 2°C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej. Nie wiem, co przekona nas do osiągnięcia porozumienia w sprawie zaprzestania stosowania paliw kopalnych zgodnie z proponowanym traktatem o nierozprzestrzenianiu paliw kopalnych, jeśli ten wzrost temperatury wraz z przerażającymi powodziami, pożarami roślinności, suszami i trzęsieniami ziemi, które nawiedziły cały świat tylko tego roku, nie będzie wystarczającym argumentem.

Jest to bardzo dobry moment, by prace naszej delegacji skupiły się na rolnictwie i bezpieczeństwie żywnościowym, programie prac na rzecz sprawiedliwej transformacji oraz finansowaniu działań w związku ze zmianą klimatu. Przedmiotem debaty będą też moje zainteresowania: sprawiedliwość klimatyczna oraz powiązanie zmiany klimatu z równością płci i pokojem i bezpieczeństwem.

Pomimo tego, że młodzi ludzie mają ograniczone możliwości wstępu na sale służące do negocjacji, wierzę, że nasze głosy mają niebagatelny wpływ na wyniki COP28. Uważam, że osiągnięcie obecnych porozumień klimatycznych zawdzięczamy młodym ludziom, którzy wywierają nieustanną presję na decydentów, nawet jeśli te porozumienia nie spełniają wszystkich potrzeb. Wierzę, że głosy młodzieży mają tę samą wartość i że należy się w nie wsłuchać, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że będziemy najdłużej ponosić największe koszty zaniechania działań w dziedzinie klimatu.

Moja pasja dla klimatu ma trzy główne przyczyny.

- Jest ni? ?wiadomo??, ?e zmiana klimatu nast?puje na masow? skal? i pot?guje inne problemy, takie jak nierówno?? p?ci czy te? brak pokoju i bezpiecze?stwa.
- To, ?e dost?pnych jest na wyci?gni?cie r?ki du?o informacji, które zach?caj? m?odzie? do wyedukowania si?, równie? na temat globalnego wp?ywu zmiany klimatu.
- Poczucie frustracji, ?e decydenci zaniechali dzia?a? w dziedzinie klimatu, co sk?ania nas do domagania si? zmian.

Spodziewam się, że podczas COP28 będę miała okazję do spotkania ludzi z różnych środowisk, wysłuchania ich opowieści i pogłębienia wiedzy i że wzbudzi to we mnie nadzieję na przyszłość. Obawiam się jednak, że ten entuzjazm może przerodzić się w strach. Zależy to od adekwatności i przedsięwzięcia uzgodnionych środków.

„JEDNO PYTANIE DO...”

Jedno pytanie do...

Do rubryki „Jedno pytanie do…” zaprosiliśmy członkinię EKES-u **Dovilė Juodkaitė**, aby opowiedziała o najnowszym sprawozdaniu poświęconym rewizji dyrektywy o prawach ofiar przestępstw.

„Wzmocni? prawa ofiar oraz udziela? im wsparcia i ochrony w ca?ej UE”

EKES info: Według danych Komisji Europejskiej co roku 15% Europejek i Europejczyków pada ofiarą przestępstwa. Ofiary nie mają dostępu do informacji, wsparcia i ochrony. Co EKES proponuje, jeśli chodzi o ustanowienia norm minimalnych w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw?

Dovilė Juodkaitė: Proponowana przez Komisję Europejską rewizja dyrektywy o prawach ofiar ma na celu zwiększenie praw ofiar, a także wsparcia dla nich i ich ochrony w całej UE. Skupia się na najważniejszych prawach, które mają kolosalne znaczenie dla ochrony praw ofiar w całym procesie sądowym: dostępie do informacji, zindywidualizowanym wsparciu, prawach procesowych i odszkodowaniu. Komitet popiera wniosek i koncentruje się na konkretnych przepisach mających na celu poprawę.

Chociaż nie powinno być hierarchii ofiar i rodzajów przestępstw, to niektóre ofiary mogą wymagać dodatkowego wsparcia. EKES pochwala zmiany przepisów mające na celu poprawę indywidualnej oceny ofiar i popiera konkretne środki dla bezbronnych ofiar, w tym dzieci i osób z niepełnosprawnościami.

Z powodu różnic między państwami członkowskimi występuje z propozycją, by Komisja sporządziła szczegółowe wytyczne dotyczące ocen w trosce o jasność co do obowiązków właściwych organów, oraz podkreśla większe zobowiązania do szkolenia specjalistów w zakresie praw ofiar i do udostępniania informacji. Ubolewa, że w wykazie przestępstw i niebezpiecznych zachowań ujęto problemy ze zdrowiem psychicznym, które muszą zostać uwzględnione podczas oszacowywania ryzyka stwarzanego przez sprawcę, i domaga się usunięcia tej wzmianki. Należy uwzględnić wyłącznie czynniki związane z niebezpieczeństwem stwarzanym przez daną osobę, tak by przerwać dyskryminację ze względu na stan zdrowia psychicznego.

W dyrektywie podkreślono prawo ofiar do niezależnego zaskarżania decyzji podjętych w toku postępowania sądowego, co ma zasadnicze znaczenie dla aktywnego udziału w postępowaniach wymiaru sprawiedliwości. EKES apeluje, by ofiary niezwłocznie informowano o przysługującym im prawie do środków odwoławczych, a także by mogły przyspieszać zastosowanie tych środków. Popiera przyspieszenie dostępu do odszkodowania dzięki wypłaceniu przez państwo z góry odszkodowania zgodnie z jego zasądzeniem i odzyskania tej sumy w późniejszym terminie od sprawcy.

Wdrożenie dyrektywy ma zasadnicze znaczenie dla spójnej ochrony praw ofiar w całej Unii. Komitet wzywa państwa członkowskie do przeznaczenia wystarczających środków finansowych na transpozycję i wdrożenie dyrektywy i podkreśla rolę Komisji w zwiększeniu funduszy UE i wspomożeniu państw w opracowywaniu wspólnych standardów i formatów sprawozdawczości w celu gromadzenia danych. Proponuje prowadzenie badań i ankiet na temat ofiar zgodnie z jednolitą metodyką oraz zaangażowanie służb udzielających wsparcia ofiarom i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie norm i formatów. Ciągłość prac platformy praw ofiar, która powstała w ramach Strategii UE w zakresie praw ofiar na lata 2020–2025, jest istotna dla ukierunkowania i wspierania państw członkowskich w transpozycji i wdrażaniu dyrektywy. Dlatego też Komitet zwraca się do Komisji o przyjęcie strategii na kolejny okres, a do państw członkowskich – o przyjęcie krajowych strategii lub programów na rzecz praw ofiar oraz o usprawnienie koordynacji i współpracy w sprawach transgranicznych.

Rewizja dyrektywy jest krokiem we właściwym kierunku. Pokazując dziedziny, w których można wprowadzić usprawnienia, EKES postuluje, by Komisja i państwa członkowskie zapewniły wszystkim ofiarom sprawiedliwość za pomocą tej rewizji.

ZGADNIJ, KOGO ZAPROSILI?MY.

Niespodziewany go??

W rubryce „Niespodziewany gość” naszego biuletynu przedstawiamy wyjątkowe osoby ze świata kultury, polityki, nauki, mediów i życia publicznego, których historie i świadectwa mogą być inspiracją dla innych dzięki ich pracy, zaangażowaniu i oddaniu.

Naszym gościem w grudniu jest **Willem Vriesendorp**, założyciel i dyrektor generalny #SustainablePublicAffairs. Przedstawia nam swoje poglądy na temat konferencji COP28 w dniach 30 listopada–12 grudnia w Dubaju oraz na temat zmiany klimatu. Czy takie konferencje mogą przyczynić się do zmiany nastawienia społeczeństwa do zmiany klimatu? Czy dzięki nim staniemy się wrażliwsi na kwestię zmiany klimatu i jej skutki dla planety i będziemy je baczniej obserwować? COP28 jest 28. corocznym posiedzeniem Organizacji Narodów Zjednoczonych na temat klimatu, na którym rządy omawiają sposoby przeciwdziałania zmianie klimatu i przygotowania się do niej w przyszłości.

Magazyny „Best in Brussels” i „Mace” ogłosiły go jednym z najlepszych konsultantów ds. działalności lobbingowej. W tym roku znalazł się w wyłonionej przez „Politico” czołówce 40 osób, które wywierają największy wpływ na bieg spraw w Brukseli.

Czas dzia?a?!

Willem Vriesendorp

Zrównoważony rozwój jest możliwy pod warunkiem, że będzie owocem procesu demokratycznego. Pozytywny jest fakt, że strony Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) spotykają się co roku. Konferencja Stron (COP) jest okazją do tak potrzebnego dialogu i pokazuje, że wierzymy w demokratyczne rozwiązanie problemów.

Czynnikiem często pomijanym w debacie na temat rozwoju zrównoważonego jest czas. Można się chyba zgodzić co do tego, że nikt nie sprzeciwia się zrównoważeniu środowiskowemu, ale różnice wynikają z poziomu ambicji co do czasu potrzebnego do osiągnięcia określonych progów i celów. Konferencja Stron powinna przyspieszać ten proces, ale może mieć również odwrotny skutek, jeżeli będzie tylko forum do dyskusji o eliminowaniu objawów, a nie źródeł problemu. Wtedy jej wynik będzie negatywny i sprowadzi się do ekoobłudy.

Od COP28 oczekujemy trzech rzeczy. Po pierwsze, konkretnego planu działania na rzecz wstrzymania nowych inwestycji w energię z paliw kopalnych oraz szybkiego odejścia od produkcji takiej energii. Po drugie, porozumienia w sprawie strat i szkód. Nie ulega wątpliwości, że najwięksi powinni wziąć na swe barki największy ciężar, zwłaszcza że Zachód przez wieki spieniężał dobra publiczne dla prywatnych korzyści. Dlatego musimy osiągnąć porozumienie w sprawie strat i szkód. Może do tego dojść tylko wtedy, gdy globalna Północ zgodzi się zapłacić. Po trzecie, oczekujemy gruntownego przeglądu światowych rynków i systemów kapitałowych. Musimy oszacować koszty ekologicznych efektów zewnętrznych i zanieczyszczeń, tak aby trudniejsze było finansowanie projektów je generujących.

Ta Konferencja Stron będzie szczególnie ciekawa, gdyż ogłoszone na niej zostaną wyniki pierwszego globalnego przeglądu. Nie muszę dodawać, że zmierzamy w bardzo złym kierunku. W ubiegłą sobotę po raz pierwszy w historii globalne ocieplenie przekroczyło 2°C. Niemal tego nie dostrzeżono. Konieczne są natychmiastowe działania. Oznacza to, że kierownictwo COP28 będzie musiało wykazać się ogromną samodyscypliną i perspektywiczną wizją, ponieważ musi zachować się tak, jak najlepszy bar z hamburgerami apelujący o zakaz sprzedaży hamburgerów i o przepisy dopuszczające wyłącznie hamburgery wegańskie.

Nie przypominam sobie wielu przykładów skromnych przywódców, a tacy behawioryści, jak Daniel Kahneman twierdzą, że tego rodzaju samodyscyplina i przenikliwość są niezwykle rzadkie i trzeba niemal nadludzkich cech, by się na nie zdobyć.

Dlatego musimy wywołać nacisk zewnętrzny. I tu kluczowe są organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Uważamy również, że liderzy w dziedzinie zrównoważonego rozwoju, czyli przedsiębiorstwa, które już teraz osiągają lepsze wyniki w zakresie norm środowiskowych, mają do odegrania bardzo ważną rolę. Musimy zadbać o to, by liderzy ci doszli do głosu i pokazali negocjatorom, że zrównoważony rozwój ma uzasadnienie biznesowe. Że nie tylko zbliża nas do osiągnięcia celów klimatycznych i środowiskowych, ale że się po prostu opłaca.

W #SustainablePublicAffairs właśnie o to chodzi: jesteśmy pierwszą tego rodzaju agencją lobbingową, która angażuje się tylko w takie interesy, które mają pozytywny wpływ na środowisko. Nasza misja polega na tym, by wyniki liderów zrównoważonego rozwoju stały się normą. W tym celu opowiadamy się za podnoszeniem poprzeczki w polityce środowiskowej.

Zachęcamy cały sektor profesjonalnych usług do odgrywania bardziej pozytywnej i świadomej roli. Obecnie pracownicy większości firm konsultingowych (w dziedzinie strategii), firm audytorskich, kancelarii prawnych, firm doradzających w sprawie komunikacji i PR itp. poświęcają się całym sercem i umysłem sprawom sprzecznym z porozumieniem paryskim. Uważamy, że te branże wspomagające muszą zająć jasne stanowisko i wybrać, dla kogo będą pracować. Żaden pracownik korporacji nie powinien przykładać ręki do spraw, którym się sprzeciwia jako osoba prywatna.

Jesteśmy zdania, że jeżeli liderzy zrównoważonego rozwoju i sektor profesjonalnych usług dojdą do głosu, kierownictwo COP28 zrozumie, że zrównoważoność to dobry interes – interes przyszłości. Czas działać. Musimy jak najszybciej podjąć jak najwięcej niezbędnych działań. Dawno minął czas, gdy mieliśmy luksus prognozowania. Musimy planować, wychodząc od tego, jak świat ma wyglądać w 2050 r. Oznacza to niestety, że już teraz trzeba zastosować niektóre z najtrudniejszych środków.

Możemy to zrobić tylko wspólnym wysiłkiem.

This article was finalised while COP 28 was still on.

WIADOMO?CI EKES-U

Kszta?towanie zrównowa?onego finansowania: plan EKES-u dotycz?cy rozporz?dzenia reguluj?cego ratingi ESG

EKES rozważył propozycję UE dotyczącą uregulowania ratingów z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego (ESG). W przyjętej w październiku 2023 r. opinii Komitet uwypukla potrzebę wprowadzenia norm jakości w celu zwalczania pseudoekologicznego marketingu i opowiada się za obowiązkiem uwzględnienia zasady podwójnej istotności.

Należy doprecyzować definicje „ratingów ESG” i „dostawców ratingów ESG”, aby wyłączyć niektóre rodzaje działalności niekomercyjnej z zakresu stosowania rozporządzenia. Komitet zaleca również powołanie agencji UE ds. zrównoważonego rozwoju.

Dzięki ratingom ESG można ukierunkować inwestycje na zrównoważone praktyki, pomagając w przejściu na gospodarkę neutralną dla klimatu. Sprawozdawca EKES-u **Krzysztof Balon** odnosi się pozytywnie do wniosku Komisji, podkreślając *potrzebę rygorystycznych standardów, przejrzystości i zapobiegania konfliktom, by wzbudzić zaufanie do rynków finansowych i stworzyć gospodarkę neutralną emisyjnie*.

By zapewnić jakość i zwalczać pseudoekologiczny marketing, Komitet proponuje procedurę udzielania zezwoleń i wymogi organizacyjne dla dostawców ratingów ESG. Sugeruje również wprowadzenie standardu „podwójnej istotności”, który zobowiązuje przedsiębiorstwa do składania sprawozdań na temat wpływu zrównoważonego rozwoju na ich działalność i społeczeństwo/środowisko. *Celem jest zwiększenie wiarygodności informacji dzięki regulowanej konkurencji między dostawcami* – stwierdza współsprawozdawca EKES-u **Andrea Mone**.

EKES proponuje ponadto udoskonalenie ratingów ESG i wyłączenie z zakresu rozporządzenia ocen prowadzonych przez niektóre grupy w celach niekomercyjnych. Rekomenduje, by w celu wypełnienia luk rynkowych utworzono agencję UE ds. zrównoważonego rozwoju, która dokonywałaby ocen MŚP, usługodawców i przedsiębiorstw społecznych. Przywróciłaby ona zaufanie społeczeństwa do rynków finansowych i ułatwiłaby rozstrzyganie sporów, co jest dla Komitetu kwestią priorytetową. (tk)

#ReskillEU – ?eby dekarbonizacja sta?a si? rzeczywisto?ci?, pracownicy sektora energetycznego i transportowego w Europie potrzebuj? nowych umiej?tno?ci

Z konferencji nt. #ReskillEU „Nowe miejsca pracy w sektorze energii i transportu w Europie”, współorganizowanej przez Sekcję TEN i DG ds. Badań Naukowych i Innowacji Komisji Europejskiej 8 listopada 2023 r., płynie jasny komunikat: UE musi dysponować usystematyzowanym i skutecznym planem doskonalenia umiejętności krytycznych, które są niezbędne do transformacji energetycznej i transportowej.

W sektorze czystej energii i transportu pilnie potrzebujemy nowych umiejętności, wiedzy i zdolności, a unijny plan osiągnięcia zerowych emisji netto do 2050 r. może się powieść tylko wtedy, gdy towarzyszyć mu będzie siła robocza wyposażona w odpowiedni zbiór umiejętności.

Odnosząc się do znaczenia „nowych umiejętności i wiedzy dla sprawnej transformacji ekologicznej i cyfrowej w sektorze transportu i energii”, przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** stwierdził: *Gdy skupiamy się na transformacji ekologicznej i cyfrowej, nie możemy pomijać czynnika ludzkiego. Musimy zadbać o to, by wszyscy członkowie społeczeństwa uczestniczyli w tej transformacji.*

Aby pracownicy posiadali wymagane „nowe” umiejętności, UE musi działać teraz, zgodnie z celami określonymi w europejskim programie na rzecz umiejętności na 2025 r. i w kontekście Europejskiego Roku Umiejętności 2023.

W unijnym sektorze odnawialnych źródeł energii potrzeba obecnie ponad 1,2 mln wykwalifikowanych pracowników, a według Międzynarodowej Agencji Energii Odnawialnej oczekuje się, że dane te będą co roku wzrastać do 2050 r.

To samo dotyczy transportu, w którym zatrudnienie znalazło ponad 15 mln osób w UE. Transport jest szybko zmieniającym się sektorem, na który duży wpływ wywierają automatyzacja, elektryfikacja i ekologizacja.

Gdy patrzymy na sektory energii i transportu w Europie, uderza skala wyzwań związanych z umiejętnościami – podkreśliła **Baiba Miltoviča**, przewodnicząca Sekcji TEN. *Musimy zadbać o to, by w naszych wysiłkach najważniejszy był rozwój wiedzy i umiejętności. Wiąże się to ze zobowiązaniem do kształcenia ciągłego, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji w celu sprostania zmieniającym się wymaganiom.* (mp)

#RareDiseases – UE potrzebuje strategii, która pomo?e 36 milionom ludzi w Europie

Na konferencji w Bilbao w dniach 10–11 października 2023 r. EKES wystosował zdecydowany apel do Unii Europejskiej o

uruchomienie europejskiego planu działania na rzecz zwalczania chorób rzadkich.

Jego celem byłoby przede wszystkim zacieśnienie współpracy między krajowymi systemami opieki zdrowotnej, by zapewnić lepszą diagnozę, leczenie i opiekę pacjentom cierpiącym na choroby rzadkie.

Są one poważnym problemem we wszystkich państwach członkowskich UE; a powstająca Europejska Unia Zdrowotna może odegrać kluczową rolę w radzeniu sobie z nimi.

W rzeczywistości choroby rzadkie są bardziej powszechne, niż się wydaje. Liczby są alarmujące: obecnie rozpoznano ponad 7 tys. rzadkich chorób, które dotykają 8% ludności UE, czyli około 36 mln osób.

Konferencję zorganizowała Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego. Uczestniczyło w niej 50 prelegentów, 45 członków EKES-u, dyrektorka generalna Komisji Europejskiej ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności, troje posłów do Parlamentu Europejskiego i około 550 innych osób z całej Europy.

Europejska Unia Zdrowotna, którą budujemy, musi chronić i dbać o każdego obywatela. Mamy obowiązek wspierać ludzi cierpiących na rzadkie choroby, a także ich rodziny. Nasze wysiłki będą w dalszym ciągu odmieniać rzeczywistość wszystkich potrzebujących osób – oznajmiła **Stella Kyriakides**, europejska komisarz do spraw zdrowia i bezpieczeństwa żywności.

W rzeczywistości choroby rzadkie nie są wcale rzadkie. Radzenie sobie z nimi jest ogólnoeuropejskim wyzwaniem wymagającym ogólnoeuropejskiego rozwiązania – potwierdził przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke**. Przewodnicząca Sekcji TEN **Baiba Miltoviča** dodała: *Potrzebujemy europejskiego planu działania, aby pacjenci z chorobami rzadkimi mogli leczyć się w najbardziej ku temu odpowiednim państwie członkowskim UE. Zasługują oni na najlepszą opiekę, bez względu na to, gdzie jest dostępna w Europie*. (mp)

Delegacja EKES-u na COP28, gdzie wa?? si? losy naszego klimatu

COP28 to dla krajów wyjątkowy moment, by potwierdzić i wzmocnić zobowiązania w zakresie ochrony klimatu. Porozumienie paryskie, przyjęte podczas COP21, jest fundamentem dla wspólnych wysiłków w celu zmniejszenia wzrostu temperatury na świecie. Podczas COP28 państwa mogą znowu przeanalizować i poprawić swe cele klimatyczne, by sprostać najnowszym wynikom naukowym i coraz bardziej naglącemu kryzysowi klimatycznemu.

Konferencja COP28 odbywa się od 30 listopada do 12 grudnia 2023 r. w Dubaju, w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. EKES aktywnie uczestniczy w corocznych negocjacjach.

Podczas COP28 zakończy się pierwszy globalny przegląd realizacji porozumienia paryskiego. Każdy przegląd jest dwuletnim procesem, przeprowadzanym co pięć lat. Służy ocenie wspólnych globalnych postępów w osiąganiu celów klimatycznych. Pierwszy globalny przegląd stanowi półmetek realizacji Agendy na rzecz

zrównoważonego rozwoju 2030 i jej celów zrównoważonego rozwoju, w tym celu 13 (działania w dziedzinie klimatu).

W piśmie wysłanym do stron konferencji w lipcu 2023 r. przewodnictwo zapowiedziało, że COP28 przyniesie cztery zasadnicze zmiany:

- dynamiczniejsza transformacja energetyczna i ci?cie emisji przed 2030 r.;
- zmiana finansowania dzia?a? w zwi?zku ze zmian? klimatu poprzez realizacj? wcze?niejszych zobowi?za? i przygotowanie nowego porozumienia o finansowaniu;
- postawienie w centrum uwagi kwestii ?rodowiska, ludzi, ?ycia i ?rodków utrzymania;
- d??enie do tego, by w konferencji wzi??o udzia? jak najwi?cej ró?nych zainteresowanych podmiotów.

Wybrani członkowie EKES-u będą częścią delegacji Unii. Oprócz przewodniczącego **Olivera Röpkego** Komitet reprezentować będzie sześcioro członków grupy *ad hoc* ds. COP: **Peter Schmidt**, **Isabel Caño Aguilar**, **Josep Puxeu Rocamora**, **Antje Sabine Gerstein**, **Neža Repanšek** oraz **Arnaud Schwartz**, a także przedstawicielka młodzieży na UNFCCC z ramienia EKES-u **Diandra NÍ Bhuachalla**. (ks)

Ocena post?pów w realizacji celów zrównowa?onego rozwoju: wezwanie do dzia?ania

W świecie dążącym do trwałych postępów niepokój budzą rzecz jasna znaczące wyzwania, które wciąż występują w połowie okresu przeznaczonego na realizację celów zrównoważonego rozwoju ONZ. W przyjętej na październikowej sesji plenarnej opinii Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) podkreśla potrzebę przyjęcia przez Unię Europejską (UE) zintegrowanej i kompleksowej strategii obejmującej ambitne, długoterminowe cele i plany.

Ostatnie sprawozdanie ONZ pokazuje alarmujące tendencje: na całym świecie jesteśmy na dobrej drodze do osiągnięcia zaledwie 12% z około 140 celów zrównoważonego rozwoju. EKES wzywa UE do trwałego zaangażowania politycznego, w tym do włączenia zainteresowanych stron w działanie na wczesnym etapie oraz do zapewnienia odpowiednich zasobów. Zaznacza, że realizacja celów zrównoważonego rozwoju powinna pozostać naszą powinnością również po 2030 r.

Komitet podkreśla znaczenie długofalowego zaangażowania politycznego Komisji, które musi wykraczać poza obecną kadencję. Powinno to obejmować włączenie zainteresowanych stron w działania na wczesnym etapie, reprezentację pozostałych instytucji oraz odpowiednie zasoby na rzecz pluralistycznego udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. EKES jest głęboko przekonany, że cele zrównoważonego rozwoju muszą być dalekosiężnym zobowiązaniem nawet po 2030 r.

Sprawozdawczyni opinii **Maria Nikolopoulou** stwierdziła: *Apelujemy do Komisji, by realizację celów nadal traktowała jako istotny punkt programu politycznego nawet po 2030 r. oraz by zapewniła środki niezbędne do opracowania nadrzędnej strategii UE na kolejną kadencję.*

By przyspieszyć postępy, EKES zaleca przestawienie się ze schematycznego na kompleksowe podejście oraz uproszczenie polityki zrównoważonego rozwoju. Kolosalne znaczenie ma angażowanie różnych grup, w tym społeczeństwa obywatelskiego, sektora publicznego i prywatnego, środowisk akademickich oraz organizacji młodzieżowych i kobiecych. Komitet opowiada się za zorganizowanym dialogiem ze społeczeństwem obywatelskim z udziałem przedsiębiorstw, związków zawodowych i organizacji działających w terenie.

Cele zrównoważonego rozwoju są nadal aktualne. Powinniśmy nadal do nich wspólnie dążyć – powiedziała współsprawozdawczyni **Antje Gerstein**. (ks)

Nigdy wcze?niej Ba?kany Zachodnie nie by?y tak blisko przyst?pienia do UE

W dniach 19–20 października 2023 r. EKES zorganizował Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Bałkanów Zachodnich. Wydarzenie było sygnałem, że obecna sytuacja geopolityczna dała nowy impuls do przystąpienia tego regionu do UE, a unijni przywódcy są wyraźne zaangażowani w politykę rozszerzenia.

Przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego wskazali, że trzeba mocniej wspierać i chronić przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego, by ułatwić przeprowadzenie reform społeczno-gospodarczych niezbędnych do integracji z UE.

Forum zorganizowano w Salonikach w Grecji we współpracy z Komisją Europejską, Europejską Fundacją Kształcenia, Radą Współpracy Regionalnej i Europejskim Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop).

Otwierając Forum przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** powiedział: *EKES jest integralną częścią procesu rozszerzenia UE i jestem dumny z tego, że nasze poparcie poszło o krok dalej. Zaledwie kilka tygodni temu EKES podjął historyczną decyzję o otwarciu naszych drzwi dla krajów kandydujących do UE poprzez mianowanie członków kandydujących z krajów objętych procesem rozszerzenia.*

Dubravka Šuica, wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej do spraw demokracji i demografii, oznajmiła: *Chcę powiedzieć krajom Bałkanów Zachodnich, że nasza teraźniejszość i nasza przyszłość są ze sobą ściśle powiązane. Z zadowoleniem przyjmuję inicjatywę EKES-u, by włączyć do prac konsultacyjnych członków kandydujących. EKES jest pierwszą instytucją europejską, która to robi.*

Prelegenci, pochodzący z różnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych z wszystkich krajów Bałkanów Zachodnich, omówili wyzwania stojące przed organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Zaliczyli do nich sporadyczność konsultacji, znaczące zmniejszenie współpracy z rządami oraz ograniczony udział w monitorowaniu i wdrażaniu polityki europejskiej.

Omówiono także system kształcenia, politykę młodzieżową i rozwój umiejętności w Bałkanach Zachodnich, w tym edukację dorosłych, uczenie się przez całe życie oraz kształcenie i szkolenie zawodowe.

Trzecia sesja poświęcona była wkładowi społeczeństwa obywatelskiego we wdrażanie Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich.

Przyjęta deklaracja jest przyczynkiem do grudniowego szczytu UE-Bałkany Zachodnie. (at)

Woda: czy mo?emy sobie pozwoli? na to, by nic nie robi?? EKES przedstawia plan dzia?ania na rzecz Europejskiego Niebieskiego ?adu

26 października br. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przedstawił swój plan w sprawie kompleksowej strategii UE na rzecz wody. EKES jako pierwsza z instytucji europejskich proponuje podjęcie konkretnych kroków, by zaradzić kryzysowi wodnemu. Jego propozycje obejmują oznakowanie dotyczące zużycia wody, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Niebieskiej Transformacji, warunkowość w zakresie wody w funduszach europejskich oraz powołanie komisarza UE ds. wody.

Szacuje się, że koszt bierności w sprawie wody jest pięciokrotnie wyższy niż koszt działania, a brak działań przynosi poważne szkody finansowe przedsiębiorstwom. Europa ma wyjątkową okazję do przekucia wyzwań związanych z wodą w możliwości związane z postępem technologicznym i społecznym oraz z rozwojem przedsiębiorstw. Jednak obecne fragmentaryczne podejście nie pozwala adekwatnie reagować na brak i zanieczyszczenie wody oraz zmianę klimatu.

Przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** przedstawił deklarację polityczną zawierającą szereg zasad i konkretnych działań, by urzeczywistnić Niebieski Ład. *Woda jest najważniejszym priorytetem*, stwierdził. *Musimy wyciągnąć wnioski z błędów popełnionych w sprawie klimatu, energii i surowców krytycznych i przyjąć odrębną strategię wodną o takim samym statusie co Europejski Zielony Ład.*

Posłanka do Parlamentu Europejskiego **Pernille Weiss** poparła apel do działania, podkreślając konieczność osiągnięcia przez UE rzeczywistej odporności w dziedzinie wody. **Virginijus Sinkevičius**, europejski komisarz ds. środowiska, oceanów i rybołówstwa, z zadowoleniem przyjął inicjatywę EKES-u w sprawie wody, gdyż zwraca ona uwagę na zarządzanie zasobami wody pitnej w Europie.

EKES ma zamiar wywierać jeszcze większy nacisk na instytucje unijne i państwa członkowskie w sprawie przyjęcia całościowej strategii wodnej z myślą o inicjatywie Komisji Europejskiej na rzecz odporności na deficyt wody przewidzianej w 2024 r. Będzie również pracował nad kolejnymi opiniami dotyczącymi poszczególnych aspektów Niebieskiego Ładu.

Współprzewodnicząca Światowej Komisji ds. Ekonomiki Gospodarki Wodnej, **prof. Mariana Mazzucato**, ostrzegła, że lekceważenie kryzysu wodnego niekorzystnie wpływa na postępy w przeciwdziałaniu zmianie

klimatu i realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Specjalny sprawozdawca ONZ **Pedro Arrojo-Agudo** podkreślił, że woda jest dobrem wspólnym i wymaga demokratycznego zarządzania opartego na zrównoważoności i prawach człowieka.

Komitet podkreśla rolę UE w reagowaniu na światowy kryzys wodny i konieczność mobilizowania do działań międzynarodowych w sprawach związanych z wodą na grudniowej konferencji COP28. (gb)

Spo?ecze?stwo obywatelskie pod presj? w Europie – wnioski z najnowszego sprawozdania na temat praworz?dno?ci

W nowym sprawozdaniu grupy ds. praw podstawowych i praworządności (PPiP) w Europejskim Komitecie Ekonomiczno-Społecznym (EKES-ie) podkreśla się coraz większe wyzwania stojące przed organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w Europie. Sprawozdanie zostało przedstawione w dniu 7 listopada podczas konferencji grupy PPiP dotyczącej obecnego stanu praworządności i jej wpływu na przestrzeń obywatelską.

Czwarta doroczna konferencja EKES-u na temat praw podstawowych i praworządności poświęcona była nowym trendom i wyzwaniom oraz niezbędnej roli społeczeństwa obywatelskiego w monitorowaniu i ochronie praworządności. Podstawą do dyskusji były sprawozdanie grupy PPiP oraz sprawozdanie Komisji Europejskiej na temat praworządności z 2023 r.

Przewodniczący **Oliver Röpke** położył nacisk na znaczenie obrony wolności, demokracji i praw człowieka i zaproponował utworzenie forum społeczeństwa obywatelskiego ds. praw podstawowych i praworządności. Komisarz europejski ds. wymiaru sprawiedliwości **Didier Reynders** wspomniał o kluczowej roli społeczeństwa obywatelskiego w ochronie praworządności, wzywając do jej obrony, wsparcia i wzmocnienia.

Czwarte wydanie sprawozdania Komisji Europejskiej na temat praworządności zostało przyjęte w lipcu 2023 r. Podobnie jak w 2022 r. sprawozdanie zawiera zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich. Tegoroczne sprawozdanie ocenia również postępy we wdrażaniu zaleceń z ubiegłego roku. Według Komisji zaledwie dwie trzecie z nich zostało w pełni lub częściowo uwzględnionych.

W trakcie konferencji grupa PPiP w EKES-ie ogłosiła swoje sprawozdanie sporządzone w oparciu o wizyty krajowe w Grecji, Finlandii, Portugalii, Słowacji, Słowenii i Szwecji w 2022 r. W sprawozdaniu wykazano, że żadne państwo członkowskie nie jest wolne od problemów oraz wskazano tendencje i główne zagrożenia dla praw podstawowych i praworządności w Europie. Te wyzwania obejmują przeszkody, które organizacje społeczeństwa obywatelskiego napotykają w uzyskaniu finansowania, zmiany społeczno-gospodarcze w sektorze mediów oraz trwałe problemy związane ze sprawnością wymiaru sprawiedliwości. Wszystkie te trudności są widoczne w wielu różnych krajach europejskich.

Paul Soete, przewodniczący grupy PPiP, wezwał do większej mobilizacji na poziomie krajowym i unijnym, by chronić przestrzeń obywatelską i, ogólnie, demokrację. (gb)

EKES uczestniczy? w pracach Komitetu ONZ ds. ?wiatowego Bezpiecze?stwa ?ywno?ciowego

Członkinie i członkowie EKES-u **Peter Schmidt**, **Andreas Thurner**, **Piroska Kállay** i **Maurizio Reale** wzięli udział w 51. sesji plenarnej Komitetu ONZ ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego (CFS) w Rzymie. Światowe bezpieczeństwo żywnościowe jest bardzo istotnym problemem globalnym, który wpływa na dobrobyt miliardów ludzi i na stabilność narodów. Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego stało się absolutnym priorytetem, w miarę jak globalna populacja stale rośnie, a zmiana klimatu stawia przed rolnictwem bezprecedensowe wyzwania.

EKES zaapelował o utworzenie Europejskiej Rady ds. Polityki Żywnościowej, by zapewnić partycypacyjne podejście do kształtowania polityki. Zwrócił się także do uczestników spotkania o przedsięwzięcie niezbędnych środków, by kontrolować spekulację żywnością. (ks)

Pakiet farmaceutyczny: UE musi by? bardziej strategiczna

Długo oczekiwana aktualizacja prawodawstwa UE w dziedzinie farmacji przynosi potencjalne korzyści Europejczykom, ale powinna w większym stopniu uwzględniać strategiczną autonomię.

EKES uważa, że proponowany przegląd rozporządzenia UE w sprawie sektora farmaceutycznego jest pożądany, ale powinno się w nim położyć większy nacisk na szersze kwestie społeczne i geopolityczne, a także zapewnić utrzymanie konkurencyjności przemysłu i przyciąganie inwestycji.

Musimy osiągnąć strategiczną autonomię, a do tego potrzebujemy bezpieczeństwa dostaw. Należy opracować zachęty administracyjne i finansowe, powiedział **Martin Schaffenrath**, sprawozdawca opinii EKES-u w sprawie wniosku Komisji. *Potrzebujemy inwestycji w tym sektorze. Potrzebujemy trwałego wsparcia w tym obszarze. Musimy przywrócić produkcję*.

Przemysł farmaceutyczny jest kluczowym podmiotem gospodarczym w UE, zatrudniającym bezpośrednio 840 tys. osób i trzy razy więcej osób pośrednio. W 2021 r. branża zainwestowała 41 mld euro w badania i innowacje. W opinii jasno stwierdza się, że wspieranie tego sektora jako zaawansowanego technologicznie fundamentu gospodarki UE powinno być centralnym elementem długoterminowego podejścia Unii.

Aby zmniejszyć zależność od państw trzecich, EKES popiera zachęty dla unijnych producentów leków i opowiada się za przeniesieniem do Europy produkcji z krajów spoza UE. Proponuje także stworzenie europejskiej awaryjnej rezerwy leków o znaczeniu strategicznym. Podkreślając sprawiedliwą autonomię strategiczną, EKES zaleca rozszerzenie wspólnych zakupów leków w UE, powołując się na udany przykład

zakupu szczepionek przeciwko COVID-19.

Koncentrując się na społecznym znaczeniu przeglądu przepisów, w opinii zaproponowano specjalny fundusz na szczeblu UE na rzecz rzadkich chorób, zapewniający dostęp do leczenia wszystkim europejskim pacjentom i łagodzący różnice w opiece zdrowotnej między państwami członkowskimi, zwłaszcza gdy ustawowe ubezpieczenie zdrowotne nie pokrywa wszystkich kosztów leczenia. (dm)

Nowoczesna odpowiedzialno?? przedsi?biorstw mo?e umo?liwi? im pobudzenie transformacji

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (MMŚP) potrzebują skuteczniejszego i lepiej zorganizowanego wsparcia, aby przejść na zrównoważone praktyki biznesowe.

W opinii z inicjatywy własnejEKES koncentruje się na koncepcji nowoczesnej odpowiedzialności przedsiębiorstw, roli MMŚP w promowaniu jej zasad oraz potrzebie stworzenia przez prawodawców sprzyjającego otoczenia, aby MMŚP mogły w pełni przyjąć te zasady.

EKES definiuje nowoczesną odpowiedzialność przedsiębiorstw jako proaktywne, dobrowolne podejście obejmujące zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny i środowiskowy, wykraczające poza obowiązek prawny. W opinii zwrócono uwagę na wyzwania dla MMŚP związane z przyjmowaniem tych praktyk. Aby rozwiązać ten problem, EKES zaleca tworzenie sojuszy na rzecz MMŚP, promujących umiejętności i kompetencje kluczowe dla tej transformacji. Współpraca między organizacjami pracodawców, związkami zawodowymi, izbami zawodowymi, stowarzyszeniami i społeczeństwem obywatelskim ma zasadnicze znaczenie dla wspólnego sprostania tym wyzwaniom.

Kładąc nacisk na szerokie i pragmatyczne podejście, EKES zdaje sobie sprawę ze zróżnicowanego charakteru MMŚP i odrzuca uniwersalne rozwiązania. Sprawozdawcy **Ferre Wyckmans** i **Milena Angełowa** podkreślają potrzebę proaktywnego myślenia, wymagającego wsparcia ze strony partnerów społecznych i decydentów politycznych.

EKES opowiada się za wspierającymi ramami politycznymi, które zapobiegałyby złożoności, zapewniając koncentrację zasobów na odpowiedzialności przedsiębiorstw na najniższym szczeblu. W opinii zaleca się opracowanie praktycznych narzędzi, takich jak listy kontrolne, szablony i kalkulatory oraz analizy alternatywnych scenariuszy, które MMŚP mogą wykorzystać do rozwijania swojej działalności zgodnie z nowoczesną odpowiedzialnością biznesu oraz do informowania o swoich zobowiązaniach i osiągnięciach.

Sprawozdawca **Rudolf Kolbe** nalega na włączenie odpowiedzialności do wszystkich procesów biznesowych, rozszerzenie tej koncepcji na osoby prowadzące działalność na własny rachunek i kładzie nacisk na ustawiczne doskonalenie zawodowe.

Komitet wyjaśnia, że koncepcja odpowiedzialności przedsiębiorstw również ewoluuje wraz z upływem czasu, zapewniając proaktywne i przyszłościowe zarządzanie długoterminowymi zmianami cyfrowymi, ekologicznymi i demograficznymi, przy jednoczesnym wzmacnianiu odporności w sytuacjach kryzysowych.

(dm)

Krajowe plany odbudowy i zwi?kszania odporno?ci: wzrastaj? inwestycje spo?eczne, ale du?o rzeczy mo?na jeszcze ulepszy?

8 listopada EKES zorganizował konferencję w Brukseli, która skupiła się na społecznym wymiarze krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP). Są one finansowane z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), największego mechanizmu finansowego UE.

Celem instrumentu jest propagowanie spójności społecznej i łagodzenie społecznych skutków pandemii. Krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności nadal wykazują jednak niedociągnięcia. Można tu wymienić nierównomierne inwestowanie w programy społeczne przez poszczególne państwa członkowskie, niewystarczające konsultacje z partnerami społecznymi i za słabe uwzględnianie aspektu płci.

Przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** podkreślił, że należy podjąć nowe działania, by rozwiązać problem nierównowagi w programach społecznych finansowanych przez UE – zwłaszcza w zakresie mieszkalnictwa, szkoleń i edukacji. Wiceprzewodnicząca Parlamentu Europejskiego **Evelyn Regner** zaznaczyła, że krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności w różnym stopniu uwzględniają wymiar społeczny. Wskazała też, że mechanizm wyznaczania kamieni milowych okazał się skuteczny w krajach, w których partnerzy społeczni są w to szeroko angażowani.

Nicolas Schmit, komisarz UE do spraw miejsc pracy i praw socjalnych, stwierdził, że należy zastanowić się nad możliwością przeznaczania na mieszkalnictwo tych funduszy RRF, które nie zostały jeszcze przydzielone. Zauważył też, że choć Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zwiększył możliwość inwestycji społecznych w UE, to państwa członkowskie borykają się z problemami mieszkaniowymi, którymi należy się pilnie zająć.

Uczestnicy konferencji skrytykowali zawarte w RRF postanowienia dotyczące równouprawnienia płci jako nieadekwatne i nieuwzględniające zobowiązań UE na rzecz równości płci. Zarazem stwierdzili, że niektóre państwa członkowskie realizują projekty, które mogą zwiększyć równość płci w dłuższym okresie czasu. Niemniej zaznaczyli, że w ramach RRP należy bardziej zdecydowanie i kompleksowo podejść do wymiaru społecznego i aspektu płci.

Omówili także różne elementy tych planów, w tym spójność społeczną i wymiar młodzieżowy, skupiając się na działaniach edukacyjnych skierowanych do młodzieży w ramach programów RRP. Zwrócili uwagę na potrzebę opracowania bardziej kompleksowych strategii, które ułatwiłyby przechodzenie z etapu edukacji do pracy. Podkreślili też, jak ważne jest zapewnienie młodym ludziom platformy do aktywnego angażowania się w decyzje kształtujące ich przyszłość. (ll)

Post?py w równouprawnieniu p?ci w UE nadal zachodz? w ?ó?wim tempie

Pomimo wielu niedawnych przełomów oraz tego, że wskaźnik równouprawnienia płci UE osiągnął w tym roku rekordowy poziom, trzeba jeszcze wiele zrobić, by zapewnić kobietom w wielu dziedzinach te same prawa co mężczyznom.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zorganizował 25 października debatę nad równością płci w ramach Europejskiego Tygodnia Równości Płci – corocznego wydarzenia Parlamentu, które podkreśla nieustanne wysiłki UE na rzecz postawienia kobiet na pierwszym miejscu w prawodawstwie.

Wciąż zachodzą postępy, lecz są one niezadowalające. Wedle doniesień Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) z tego tygodnia wskaźnik równouprawnienia płci UE osiągnął najwyższy w historii poziom rocznego wzrostu w 2023 r., gdyż UE zdobyła 70,2 punktów.

Wiceprzewodnicząca Parlamentu Europejskiego **Evelyn Regner**zauważyła, że na rynku pracy występuje stała segregacja, gdyż kobiety dominują w sektorach oferujących niższe wynagrodzenie, a mężczyźni – w sektorach oferujących wyższe wynagrodzenie. Podkreśliła pilną potrzebę rozwiązania problemu nierówności płci, zwłaszcza poprzez zapewnienie równych możliwości zatrudnienia. Komisarz do spraw równości **Helena Dalli** podkreśliła podejmowane przez ostatnie 4 lata starania UE na rzecz ochrony praw kobiet, w tym proponowanych przepisów dotyczących dyskryminacji płacowej i reprezentacji kobiet w zarządach spółek.

Przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** potwierdził zaangażowanie Komitetu na rzecz uwzględnienia problematyki równości płci we wszystkich pracach politycznych i opowiedział się za tym, by więcej kobiet obejmowało stanowiska kierownicze w EKES-ie. EKES weźmie ponownie udział w obchodach Europejskiego Tygodnia Równości Płci i zorganizuje debaty nad wpływem kryzysu klimatycznego na równouprawnienie płci, przemoc wobec kobiet i różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn w dostępie do rynków finansowych. (II)

Seminarium „??cz?c UE”: dezinformacja i brak zainteresowania to g?ówne przyczyny niskiej frekwencji w wyborach europejskich

Jak dezinformacja może wpłynąć na wybory europejskie w 2024 r.? Jak sprawić, by społeczeństwo obywatelskie skuteczniej zachęcało do głosowania, zwłaszcza młodych wyborców? Oto najważniejsze tematy seminarium pt. „Po co głosować w wyborach europejskich w 2024 r.”, które EKES zorganizował w Bratysławie w dniach 23–24 listopada.

Gospodarzem wydarzenia był Europejski Urząd ds. Pracy, a partnerem w organizacji – Słowacka Rada Społeczno-Gospodarcza. Dodatkowego wsparcia udzieliło biuro łącznikowe Parlamentu Europejskiego w Bratysławie. W dwudniowych debatach udział wzięło ponad 130 osób: członków EKES-u, rzeczników

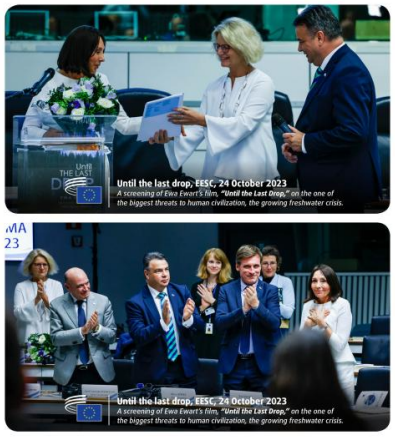
prasowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, dziennikarzy i przedstawicieli rad społeczno-gospodarczych z siedmiu państw członkowskich.

Uczestnicy zastanawiali się, jak osiągnąć wyższą frekwencję. Ich zdaniem, podczas kampanii wyborczej Europejczycy muszą dowiedzieć się, w jaki sposób decyzje na szczeblu Unii wpływają na ich życie. Przekaz musi być precyzyjnie dobrany dla każdego kraju UE i przede wszystkim należy pilnie usunąć wszelkie przeszkody, które utrudniają młodym ludziom angażowanie się w politykę.

Aby zmobilizować obywatelki i obywateli do głosowania, trzeba zdecydowanie tępić dezinformację i mówić wprost, jaka jest stawka tych wyborów. Wyborcy muszą poczuć, że ich kandydaci naprawdę wiedzą, jak reprezentować w Unii ich postulaty.

Otwierając seminarium przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** powiedział: *Jeśli zależy nam na dobrym wyniku w wyborach europejskich w 2024 r., to wszyscy – instytucje unijne, media, fachowcy od komunikacji – musimy razem zwalczać dezinformację i przede wszystkim przybliżyć Europę do ludzi. Europejczycy muszą poczuć, że w tych wyborach chodzi właśnie o nich.*

Przewodniczący Röpke wraz z delegacją EKES-u odwiedził też Centrum Dziennikarstwa Śledczego im. Jana Kuciaka. Oddał hołd słowackiemu dziennikarzowi zamordowanemu w 2018 r. w zemście za ujawnianie korupcji w wysoko postawionych kręgach w Słowacji. (ll)

Projekcja filmu „Do ostatniej kropli” z udzia?em polskiej re?yserki Ewy Ewart

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny zorganizował projekcję filmu pt. „Do ostatniej kropli” na temat pogłębiającego się kryzysu wody słodkiej z udziałem polskiej reżyserki Ewy Ewart. Pokaz odbył się w ramach cyklu wydarzeń EKES-u poświęconych wodzie. Jego kulminacją była konferencja „Apel o niebieski ład UE”, na której Komitet zaprezentował strategię wodną dla UE.

Woda jest synonimem życia. Chrońmy ją i troszczmy się o nią. Bez wody nie ma życia na naszej planecie – stwierdziła **Ewa Ewart** podczas wprowadzenia do filmu dokumentalnego na temat wody 24 października w Brukseli.

Wydarzenie zainaugurował przewodniczący EKES-u **Oliver Röpke** w asyście wiceprzewodniczącego **Laurențiu Plosceanu** oraz członka **Pietro De Lotto**, który kierował inicjatywą EKES-u dotyczącą niebieskiego ładu. W pokazie wzięło udział ponad stu gości, w tym członkinie i członkowie Komitetu, przedstawiciele UE i dziennikarze.

Filmy Ewy Ewart dotyczą trudnych i niebezpiecznych kwestii. W swoich obrazach filmowych pochyla się nad ludźmi na granicy życia i śmierci. Tematyką jej filmów są ludzie i wojny. Reżyserka stwierdza: *„Do ostatniej kropli” również porusza temat wojny.*

Jest to opowieść o innej wojnie, najbardziej bezsensownej ze wszystkich. Jest to opowieść o wypowiedzianej w imię postępu wojnie człowieka z wodą, będącą źródłem życia. A także o nadziei, którą możemy pokładać w naszych rzekach – podstawowym źródle słodkiej, czystej wody potrzebnej do życia. Coraz więcej ludzi zdaje sobie co dzień sprawę, że nie mamy zbyt wiele czasu na zmianę sposobu gospodarowania wodą – naszym najcenniejszym zasobem – zanim będzie za późno. (Redaktor naczelny)

65-lecie EKES-u

Dla uczczenia 65. rocznicy swego powstania EKES organizuje debatę z udziałem wybitnych gości i przedstawicieli wysokiego szczebla.

Debata pod tytułem „EKES@65: Wzmocnienie pozycji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój demokracji” odbędzie się w środę, 13 grudnia 2023 r., o godz. 17.30 podczas sesji plenarnej EKES-u. Wydarzenie będzie można śledzić za pośrednictwem transmisji internetowej na oficjalnej stronie internetowej EKES-u.

AKTUALNO?CI Z GRUP

Czego potrzebuj? europejskie M?P?

Stefano Mallia (przewodniczący Grupy Pracodawców w EKES-ie), Gerardo Cuerva (prezes CEPYME) oraz Petri Salminen (prezes SMEunited)

Przez ostatnie kilka lat europejskie mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa stają w obliczu kryzysów na światową skalę, bez precedensu od czasów II wojny światowej – i wciąż dają radę. Europa nie może sobie pozwolić na to, by jej MŚP nie przetrwały obecnych przemian. Oto główne wyzwania dla europejskich MŚP.

Gąszcz przepisów jest obciążeniem dla małych i średnich firm. Dlatego zwracamy się do UE o realizację zobowiązań z pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP, aby zagwarantować, że przyjmowane prawodawstwo będzie uwzględniało potrzeby i specyfikę małych przedsiębiorstw.

Innym sporym wyzwaniem jest dostępność wykwalifikowanej siły roboczej. Z powodu zmian demograficznych małym i średnim firmom bardzo trudno jest znaleźć pracowników. Tu działania trzeba

podjąć w każdej możliwej dziedzinie.

Trzecim wyzwaniem na najbliższe lata jest ułatwienie dostępu do finansowania. Rozwiązaniem może być łatwiejszy dostęp do alternatywnych systemów finansowania i rynków oraz uregulowania, które zachęcają do inwestowania w małe biznesy. Oprócz tego trzeba skutecznie rozprawić się z plagą opóźnień w płatnościach.

Ogrom zadań będzie wiązał się z wprowadzaniem zielonej i cyfrowej transformacji do przedsiębiorstw – tu bez udziału europejskich MŚP się nie obejdzie. Dlatego instytucje unijne muszą włączyć małe i średnie firmy w ten proces i zachęcać je do objęcia roli lidera.

Apelujemy też o ponowną ocenę naszych postępów w realizacji celów Zielonego Ładu. Taki przegląd jest niezbędny, żeby upewnić się, że wytyczone cele są osiągalne – a jeśli nie są – by w dyskusji z firmami z sektora prywatnego ustalić nowe cele i realistyczne ramy czasowe.

Żadnego z tych zadań nie da się wykonać bez stabilnych ram gospodarczych, które niosą pewność i zaufanie. W sytuacji, gdy zachwianiu ulega równowaga ekonomiczna i handlowa, a Europa zmaga się z poważnymi wyzwaniami w zakresie konkurencyjności, potrzebujemy jednolitego rynku, który pozwoli MŚP w pełni rozwinąć ich potencjał.

Cały artykuł przeczytasz tutaj.

Zrównowa?ona konkurencyjno??: perspektywa pracowników

Grupa Pracowników w EKES-ie

„Zrównoważona konkurencyjność” może się wydawać najnowszym modnym hasłem Brukseli. Jest to jednak dalekie od prawdy. Konkurencyjność postrzega się ogólnie jako wizytówkę pracodawców, którzy opowiadają się za sprzyjającym otoczeniem biznesowym umożliwiającym rozkwit przedsiębiorstw. Oczywiste jest, że pracownikom również zależy na dobrze prosperujących przedsiębiorstwach.

Czym jest zatem aspekt zrównoważoności? Przewagę konkurencyjną można zdobyć na wiele różnych sposobów. Przedsiębiorstwo może być bardziej wydajne, wprowadzać innowacje w metodach produkcji, pomagać w opracowywaniu lepszych technologii, szkolić pracowników i poprawiać ich warunki. Lub może uzyskać przewagę nad konkurentami, wykorzystując luki w prawodawstwie, zanieczyszczając środowisko czy też szukając sposobów obniżenia wynagrodzeń personelu – być może jest ci znane pojęcie gospodarki platform.

Zrównoważona konkurencyjność jest zatem pierwszorzędną kwestią dla ogółu pracowników i obywateli: jest to proces poprawiający stan społeczeństwa, a nie równanie w dół. W perspektywie długoterminowej jest to dla wszystkich lepsze rozwiązanie, ponieważ wszyscy potrzebujemy planety do życia. Leży również w interesie pracodawców: nie tylko pomaga im w osiągnięciu stabilności środowiskowej i społecznej, lecz zachęca również do uczciwej konkurencji i jest zgodna z działalnością uczciwych przedsiębiorców.

Europejski Zielony ?ad: pierwszy zielony dialog Maroša Šef?ovi?a ma miejsce w EKES-ie

Grupa Organizacji Społeczeństwa Obywatelskiego w EKES-ie

Maroš Šefčovič, wiceprzewodniczący wykonawczy Komisji Europejskiej, wybrał naszą konferencję pt. „Wzmocnienie pozycji konsumentów w zakresie zmiany klimatu” do przeprowadzenia swojego pierwszego zielonego dialogu. Ogłosił on zamiar przeprowadzenia takich dialogów na swoim wysłuchaniu zorganizowanym w październiku przez Komisję Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności Parlamentu Europejskiego po tym, jak mianowano go kandydatem na stanowisko komisarza do spraw Europejskiego Zielonego Ładu.

W zorganizowanej przez Grupę Organizacji Społeczeństwa Obywatelskiego konferencji uczestniczyło około 140 osób – w tym przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu krajowym i europejskim oraz unijni decydenci. Zainaugurowano wtedy zlecone przez EKES badanie na temat kosztów ponoszonych przez gospodarstwa domowe i rodziny w UE w związku ze zmianą klimatu. Uczestnicy podkreślili rolę konsumentów i konieczność przeprowadzenia zielonej transformacji w sposób inkluzywny oraz zrównoważony pod względem środowiskowym, społecznym i gospodarczym. Do tego potrzebne są ukierunkowane strategie i współdziałanie zainteresowanych podmiotów.

Otwierając to wydarzenie, przewodniczący Grupy Organizacji Społeczeństwa Obywatelskiego **Séamus Boland** wyraził zadowolenie z zapowiedzianych przez Maroša Šefčoviča zielonych dialogów. *Jesteśmy zaszczyceni, że wybrał Pan naszą konferencję na przeprowadzenie pierwszego z nich* – oznajmił.

Maroš Šefčovič zapowiedział, że zamierza systematycznie organizować zielone dialogi, by utrzymać i wzmocnić publiczne wsparcie dla Europejskiego Zielonego Ładu. *Chcemy pokazać, że dysponujemy nie tylko rozwiązaniami prawnymi, ale że wsłuchujemy się w różne glosy i liczymy ze zdaniem innych. Jesteśmy zawsze gotowi współpracować z zainteresowanymi podmiotami, by znaleźć zrównoważone rozwiązania. Dzięki temu będziemy mogli przeciwdziałać zmianie klimatu, wykażemy się odpowiedzialnością społeczną i pomożemy tworzyć wysokiej jakości miejsca pracy w Europie. Komitet i wasza Grupa są doskonałym forum do takich dialogów* – zadeklarował.

Tu przeczytasz więcej o tych debatach Wnioski i zalecenia z konferencji dostępne są na stronie internetowej EKES-u.

JA G?OSUJ?. A TY?

Wybory europejskie w dniach 6–9 czerwca 2024 r. Ja g?osuj?. A ty?

Od grudnia 2023 r. do czerwca 2024 r. w „EKES info” będzie pojawiać się nowa kolumna pt. „Ja głosuję. A ty?. Będziemy w niej prezentować poglądy goszczących u nas prelegentów na temat tego, w jaki sposób i po co wziąć udział w wyborach europejskich. Naszym pierwszym gościem jest Robert Sermek, dyrektor Biura Kontaktowego Parlamentu Europejskiego na Słowacji.

Robert Sermek zawiaduje siedmioosobowym zespołem i odpowiada za wdrażanie strategii komunikacji Parlamentu na szczeblu krajowym oraz za przybliżanie Słowaczkom i Słowakom prac Parlamentu i europosłów. Pracuje w Parlamencie Europejskim od 2007 r. Kierował projektem dotyczącym materiałów audiowizualnych w ogólnounijnych kampaniach komunikacyjnych przed wyborami europejskimi w 2014 r. i 2019 r., a także koordynował pod względem redakcyjnym prace służb audiowizualnych Parlamentu. Przed rozpoczęciem pracy w administracji UE parał się dziennikarstwem i był korespondentem słowackiej agencji informacyjnej TASR, a następnie – słowackiego radia w Brukseli. Zdawał relację z kluczowego etapu, którym były negocjacje akcesyjne Słowacji z UE i NATO.

„Dlaczego powinni?cie g?osowa? w przysz? orocznych wyborach europejskich”

Robert Sermek

W dniach 6–9 czerwca 2024 r. ponad 400 mln obywateli UE będzie miało możliwość wyboru posłanek i posłów do Parlamentu Europejskiego i kształtowania przyszłości Unii Europejskiej. To wyjątkowe dla demokracji wydarzenie przedstawia się jednak często jako mniej adekwatne i istotne.

Ostatnio miałem zaszczyt uczestniczyć w seminarium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, które dotyczyło komunikacji przed wyborami europejskimi w 2024 r. Zostało ono celowo zorganizowane w Bratysławie na Słowacji. Słowacja jest bowiem państwem członkowskim, w którym jest najniższa frekwencja wyborcza.

Podczas seminarium usiłowaliśmy odpowiedzieć na bardzo proste pytanie: po co głosować w wyborach europejskich? Zacznę od odwrotnego pytania: a dlaczego nie? Głosowanie jest zawsze istotne zarówno na szczeblu lokalnym, krajowym, jak i europejskim. Jest to doskonała okazja, by zabrać głos w sprawach, które nam leżą na sercu.

W czerwcu 2024 r. będziemy wybierać 720 posłanek i posłów do Parlamentu Europejskiego. To oni będą współdecydować o prawodawstwie UE przez kolejnych 5 lat. Chodzi o przepisy UE, które mają bezpośredni wpływ na praktycznie wszystkie sfery życia codziennego: od środowiska, bezpieczeństwa i migracji po prawa konsumentów i gospodarkę. Nie każda decyzja podjęta na szczeblu UE cieszy się powszechnym poparciem, lecz rzutuje na nasze życie. Zrozumienie wpływu tych decyzji pokazuje, jak istotne jest wzięcie udziału w wyborach i zabranie głosu. Rezygnacja z udziału w głosowaniu oznacza przecież, że zgadzamy się, by ktoś

inny podejmował za nas decyzje.

Kolejnym, często bagatelizowanym aspektem wyborów europejskich jest ich wpływ na ogólny kierunek UE w przyszłości, a także na skład jej instytucji.

Po czerwcowych wyborach szefowie państw lub rządów będą musieli mianować następną przewodniczącą lub następnego przewodniczącego Komisji. Muszą przy tym respektować wynik wyborów i wyznaczyć kandydata wywodzącego się ze zwycięskiej partii politycznej. Nowo utworzony Parlament wybierze następnie przewodniczącą lub przewodniczącego Komisji, lecz wynik tego głosowania nie jest przesądzony. W 2019 r. Ursula von den Leyen została wybrana dość niewielką większością głosów. Ponadto posłowie do PE będą zadawać pytania każdemu kandydatowi na stanowisko komisarza podczas trzygodzinnego wysłuchania publicznego przed wybraniem całego kolegium komisarzy jesienią 2024 r. Zatem wpływ naszego głosu na przyszły kształt instytucji UE jest oczywisty i znacznie wykracza poza samą kwestię składu Parlamentu Europejskiego.

Jak możemy przekonać obywateli do głosowania? Służby ds. komunikacji Parlamentu Europejskiego prowadzą kampanię od początku 2023 r. Pierwszy etap kampanii informacyjnej był neutralny i bezstronny z politycznego punktu widzenia i dotyczył realizacji obietnic: tego, co UE zrobiła dla obywateli, i w jaki sposób jej działania wpływają na nasze życie od 4 lat. W nadchodzących tygodniach będziemy powoli przestawiać się na narrację dotyczącą demokracji i podkreślać wagę udziału w wyborach.

Parlament Europejski nie może i nie chce rzecz jasna osiągnąć tych celów w pojedynkę. Współpracujemy z wolontariuszami i aktywnymi obywatelami, którzy przystąpili do naszej społeczności „wspolnie.eu”, i zachęcam Was wszystkich do zapoznania się z tą inicjatywą i zarejestrowania się. Możecie zgłosić się samodzielnie lub w ramach organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Potrzebujemy jak najwięcej partnerów, w tym Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Potrzebujemy organizacji społeczeństwa obywatelskiego, związków zawodowych, grup interesów społecznych i stowarzyszeń przedsiębiorców. Wszystkie te grupy reprezentują lub mają dostęp do ponad 90 mln Europejczyków, co przekłada się na olbrzymią siłę wyborczą. Jestem głęboko przekonany, że dzięki pomocy i współpracy z Waszej strony nasze przesłania przedwyborcze wybrzmią pośród tych wyborców.

Zespó? redakcyjny

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Daniela Marangoni (dm)
Laura Lui (ll)

Wspó?autorzy tego wydania

Christian Weger (cw)
Daniela Marangoni (dm)
Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)

Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordynacja

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Technical support
Bernhard Knoblach (bk)
Joris Vanderlinden (jv)

Adres

Europejski Komitet Ekonomiczno-Spo?eczny
Budynek im. Jacques'a Delorsa, 99 Rue Belliard,
1040 Brussels, Belgia
tel. (+32 2) 546.94.76
e-mail: eescinfo@eesc.europa.eu

„EKES info" ukazuje si? dziewi?? razy do roku podczas sesji plenarnych Komitetu. ?„EKES Info" jest dost?pne w 23 j?zykach.
„EKES info" nie stanowi oficjalnego zapisu prac EKES-u. Po informacje tego typu nale?y si?ga? do Dziennika Urz?dowego Unii Europejskiej i innych publikacji Komitetu.
Powielanie naszych materia?ów – z podaniem ?ród?a „EKES info" – jest dozwolone (prosimy o przes?anie linku redaktorowi naczelnemu).

11/2023